

SLIKARSKA DJELA U SAČUVANIM INVENTARIMA ZADARSKIH GRAĐANA IZ 14. I 15. STOLJEĆA

Emil HILJE
Filozofski fakultet Zadar

UDK 949.75:75(497.5) Zadar
Izvorni znanstveni članak

Primljeno: 20. XII. 1999.

Među sačuvanom arhivskom građom koja se odnosi na zadarsko slikarstvo gotičkog razdoblja posebnu grupu čine popisi dobara umrlih građana, u kojima se, među ostalom imovinom, često navode i različita slikarska djela. Nažalost, sačuvan je tek neznatni dio onoga broja inventara što je nekada, u skladu s odredbama gradskoga statuta, morao biti načinjen. Ipak, na osnovu procjene reprezentativnosti sačuvanog uzorka, te broja slikarskih djela koja se u njemu navode, moguće je utvrditi da je tijekom 14. i 15. stoljeća u privatnom vlasništvu zadarskih građana postojalo oko pet do šest tisuća najrazličitijih slika. Već sama njihova množina jasno svjedoči o kulturnoj razini srednjovjekovnog Zadra te o razvijenosti slikarske djelatnosti u gradu. Nažalost, sva su ta djela u međuvremenu propala, pa su pisani izvori ostali kao jedino svjedočanstvo o njima.

Među brojnim spisima koji su pohranjeni u Državnom arhivu u Zadru, bez sumnje, posebno zanimljivu grupu čine inventari (popisi dobara) zadarskih građana jer je u njima na određeni način sumirana cjelokupna bilanca života pojedinog građanina i registrirano sve ono što ga je za života okruživalo.¹ Tako se na najpotpuniji način oslikava ambijent svakodnevnog života srednjovjekovnog grada, osobito pak brojni elementi materijalne kulture koji su tijekom kasnijih stoljeća u najvećoj mjeri propali, a svjedoče o civilizacijskoj i kulturnoj razini tadašnje komune.

Sa stanovišta povijesti umjetnosti ti su inventari zanimljivi jer se među ostalim predmetima dosta često navode i poneka umjetnička djela (slike, kipovi, zlatarski radovi, djela primijenjene umjetnosti) koja svojim prisustvom u profanom ambijentu svakodnevnog života nedvosmisleno ocrtavaju likovnu klimu doba koje nam je i inače tek fragmentarno poznato, prvenstveno po ostacima institucionalne sakralne umjetnosti. Nažalost, ovoj grupi arhivskih spisa do sada nije bila posvećena odgovarajuća pozornost. Jedini ozbiljniji rad

¹ J. STIPIŠIĆ, Inventar dobara zadarskog patricija Grisogona de Civaletis iz 1384. godine, *Zbornik Histojskog instituta Jugoslavenske akademije*, vol. 8, Zagreb, 1977, str. 376.

koji se bavi navedenom problematikom jest onaj M. Stagličić,² no tu se autorica neposredno bavi samo jednim (po mnogo čemu izuzetnim) inventarom iz 1669. godine. Namjera mi je na ovom mjestu svratiti pozornost na raniji dio spomenutih spisa (onaj iz 14. i 15. stoljeća)³ te uz pomoć sačuvanih podataka o slikarskim djelima u privatnom vlasništvu pokušati rekonstruirati taj iznimno značajan segment likovnog ambijenta gotičkog Zadra.

Svrha popisivanja dobara nakon smrti građanina definirana je odredbama gradskog statuta,⁴ pa nema sumnje da je doslovno za svakog zadarskog građanina koji je umro u odrasloj dobi, nakon smrti načinjen inventar imovine (pokretne i nepokretne) i pohranjen u općinsko spremište. U svjetlu toga jasno je da su do danas sačuvani inventari tek malen dio⁵ nekada sačinjenih. Naime, iz doba 14. i 15. stoljeća sačuvana su, koliko mi je do sada poznato, u Državnom arhivu u Zadru, u fondu "Magnifica Communità di Zara" 123 popisa dobara, dva se nalaze u fondu "Curia Maior Civiliū Iadrensi", pet u "Spisima zadarskih bilježnika" (Vannes Bernardi de Firmo, Raymundus de Modiis, Iohannes de Calcina, Simon Damiani) te jedan u arhivu samostana sv. Marije u Zadru (ukupno 131 inventar). Broj pak zadarskih građana koji su u tom razdoblju umrli (te su im prema odredbama statuta morali biti načinjeni inventari) može se tek sasvim približno odrediti. S obzirom na procijenjeni broj stanovnika grada od prosječno šest do sedam tisuća⁶ te pretpostavljenu životnu dob od prosječno pedesetak godina (ne računajući smrtnost djece), može se govoriti o približno dvadeset i pet tisuća građana koji su umrli u odrasloj dobi od 1300. do 1500. godine.

Dakle, sačuvani fond inventara iz 14. i 15. stoljeća predstavlja tek nešto više od 0,5% ukupnog broja, dakle, kvantitativno njegov dvjestoti dio. Činjenica pak da se u tom tako malenom segmentu građe u privatnom posjedu zadarskih građana navodi oko devedeset komada različitih slika,⁷ premda sama po sebi implicira određene zaključke o ukupnom fondu slika u kasnosrednjovjekovnom Zadru, ipak zahtijeva analizu reprezentativnosti sačuvanog uzorka, prije nego se na njegovoj osnovi pokuša procijeniti ukupno stanje. Naime, ukoliko bi sačuvani dio inventara u potpunosti predstavljao reprezentativni uzorak, mehanički bismo došli do broja od oko 18000 slika u vlasništvu zadarskih građana samo u 14. i 15. stoljeću. Stoga je potrebno utvrditi u kolikoj su mjeri sačuvani inventari uopće upotrebljivi kao osnova za procjenu ukupnog stanja. Pri tome su, bez sumnje, najvažniji podaci o socijalnoj strukturi građana čiji su inventari sačuvani.

² M. STAGLIČIĆ, Zbirka slika zadarskog plemića Jerolima Soppea (oko 1600-1669), *Radovi Instituta za povijest umjetnosti*, 16, Zagreb, 1992, str. 107-113.

³ Veći broj tih arhivskih vijesti već je objavljen u E. HILJE, *Gotičko slikarstvo u Zadru*, Zagreb, 1999, no zbog okvira rada nisam detaljnije analizirao statističke implikacije.

⁴ J. KOLANOVIĆ - M. KRIŽMAN, *Statuta Iadertina / Zadarski statut*, Zadar, 1997, str. 362-363; O uvjetima i načinu izrade popisa dobara vidi opširnije u J. STUPIŠIĆ, n. dj., str. 378.

⁵ J. STUPIŠIĆ, (n. dj., str. 375) koristi izraz "nezatni dio".

⁶ T. RAUKAR, *Zadar u XV stoljeću*, Zagreb, 1977, str. 23.

⁷ Vidi priloge.

Gotovo četvrtina tih inventara (32) odnosi se na pripadnike plemstva, dobro su zastupljeni obrtnički krugovi (18), pomorci (7), težaci (5) i ribari (3) te svećenstvo (7). Na prvi pogled čini se da su trgovci nesrazmjerno slabo zastupljeni (4), no od 49 inventara kod kojih socijalna struktura nije jasno izrečena, najveći dio, sudeći po sadržajima te brojnim imenima udomaćenih stranaca, pripada upravo trgovačkim krugovima. Najslabije su pak zastupljeni sluge i služavke (svega 1 inventar), koji su zasigurno predstavljali značajan dio gradske populacije. Pet inventara odnosi se na stanovnike okolnih sela, pa bi ih trebalo isključiti iz analize jer ne pripadaju gradskom stanovništvu. Što se pak tiče spola, 50 inventara pripada ženama, a 81 muškarcima.

Dakle, može se tvrditi da je sačuvani uzorak popisa dobara zadarskih građana djelomično reprezentativan, to jest da ne obuhvaća otprilike trećinu odraslog stanovništva. Također treba utvrditi da popisi dobara iz prve polovine 14. stoljeća ne odgovaraju niti ovako uvjetno reprezentativnom uzorku, jer od 16 sačuvanih inventara iz tog razdoblja čak ih 9 pripada plemićima, te čak 12 muškarcima.

Ipak, uzevši u obzir broj onog dijela stanovništva Zadra u 14. i 15. stoljeću za koje je sačuvani uzorak u dovoljnoj mjeri reprezentativan (oko petnaest tisuća), u pitanju je uzorak nešto veći od 0,8 %. A budući da se u tom uzorku spominje oko devedeset slika, smatram da se može procijeniti, uzevši u obzir i mogućnost ponovnog javljanja iste slike u sljedećim generacijama, da je broj slika u privatnom vlasništvu zadarskih građana tijekom 14. i 15. stoljeća iznosio ukupno oko pet do šest tisuća.

Dakako, pri tom ne treba odmah zamišljati šest tisuća raskošnih gotičkih poliptiha, jer su uglavnom u pitanju slike skromnijeg formata, no nema sumnje da navedena brojka baca sasvim novo svjetlo na likovnu klimu Zadra u doba gotike. Utoliko je zanimljivije pitanje tko su ljudi koji su te slike posjedovali te kako su te slike doista izgledale.

Naime, slike kao dio imovine umrlog građanina navode se u otprilike trećini sačuvanih inventara (41). Od toga su 24 puta vlasnici muškarci, a 17 puta žene, što otprilike odgovara ukupnom omjeru zastupljenosti muškaraca i žena u sačuvanim inventarima. Odnos pak plemića i pučana iznosi 11 naprama 30, što, začudo, također odgovara ukupnom omjeru, premda bi bilo za očekivati da se upravo u popisima dobara umrlih plemića nađe najveći broj slika. Stoga se nameće zaključak da posjedovanje slika nije bilo privilegija plemstva, čini se čak niti samo najbogatijeg sloja građanstva, već nešto što je doista predstavljalo, uvjetno govoreći, opću kulturnu potrebu zadarskog stanovništva.⁸

Dakako, popisi dobara, mada najilustrativniji, nisu i jedini izvor koji bi svjedočio o privatnom posjedovanju slika. Dokumenti vezani uz naručivanje,⁹ manipuliranje,¹⁰ te

⁸ Indikativan je u tom smislu podatak da u jedinom sačuvanom popisu dobara slugu, onom Dobrace, služavke svećenika Luke (prilog br. 8), nalazimo čak dvije slike.

⁹ 31. listopada 1376. dala je Elizabeta, redovnica samostana sv. Marije, 18 dukata užaru Nikoli pok. Petra da joj u Veneciji kupi sliku (Državni arhiv u Zadru - dalje DAZd, *Zadarski bilježnici* - dalje ZB, *Petrus de Serçana*, B II, F 6, fol. 4); 18. travnja 1395. obvezao se slikar Menegelo Ivanov de Canali plemiću Damjanu Nassis izraditi palu s likom Bogorodice za cijenu od trideset i šest dukata (G. Ferrante, *Regesti dell'Archivio notarille di Zara*, rukopis u Znanstvenoj knjižnici u Zadru, *regesti Vannesa Bernardi*), a 13. rujna 1403. isti se slikar obvezao plemiću Gvidu de Grubogna izraditi dvije slike za cijenu od šezdeset dukata (DAZd, ZB, *Vannes*

nekolicina oporuka u kojima se vlastite slike ostavljaju bilo crkvama bilo rodbini,¹¹ dopunjuju predodžbu o likovnoj kulturi Zadrana u 14. i 15. stoljeću.

Ipak, upravo statističke implikacije podataka iz sačuvanih inventara najvažnije su za razumijevanje odnosa građana kasnosrednjovjekovnog Zadra prema slikarskim djelima. Podatak da je otprilike svaki treći odrasli stanovnik Zadra u 14. i 15. stoljeću posjedovao barem jedno slikarsko djelo (a ponekad i više njih), te uzimajući u obzir da su ta djela zasigurno u najvećem obimu imala sakralni karakter, svjedoči zacijelo i o dva vida ispoljavanja pobožnosti - onom institucionalnom, u crkvama, te onom privatnom, intimnom, u kućnom krugu. Uloga pak slike kao medija putem kojega se vjernik obraćao svetim osobama (u prvom redu Bogorodici) bez sumnje je i u jednom i u drugom slučaju bila važna; omogućavala je neposredniji doživljaj kontakta i stvarne komunikacije, te su upravo stoga zadarski građani, u skladu sa svojim mogućnostima, nabavljali slike za svoje kuće, pri čemu zasigurno nije izostala niti estetska komponenta likovnog obogaćivanja interijera.

Podatak o takvoj množini slikarskih djela otvara i pitanje mogućnosti njihove nabave. A upravo u tom svjetlu postaje jasnijom djelatnost brojnih slikara što ih spominju arhivski dokumenti,¹² te njihova uposlenost na izradi slikarskih djela kao vrste predmeta koja je predstavljala dio životnog ambijenta. Naime, bez obzira na to što su zadarske crkve tijekom gotičkog razdoblja bile opremljene brojnim oltarnim slikama, što potvrđuju sačuvani arhivski podaci,¹³ ipak narudžbe nisu bile toliko brojne da bi mogle održavati onu živu i neprekinutu slikarsku djelatnost u samom Zadru, te učestalije nabavljanje slikarskih djela iz Venecije. Takve skupe narudžbe reprezentativnih slikarskih djela (uglavnom za

Bernardi de Firmo, B I, F II/1, fol. 394); 27. ožujka 1476. prodala je plemkinja Margarita de Pomo slikaru Vittoreu Crivelli kuću za četrdeset dukata na način da joj je majstor dao jedan dukat i sliku vrijednu dukat, a ostalih trideset i osam dukata obećao isplatiti u slikarskim radovima (DAZd, ZB, *Iohannes de Salodio*, B I, F I/14, fol. 5'-6').

¹⁰ 8. srpnja 1396. godine poziva javni službenik Jurja Firentinca da otkupi svoje stvari koje su u zalogu kod Martina de Ginanis, između ostalog i jednu sliku (DAZd, *Curia Maior Civiliū Iadrensis*, Kut. I, Sv. II, F 3, fol. 10); 20. rujna iste godine prima Grgur Vukjaković od spomenutog Jurja Firentinca pok. Budoja neke stvari, između ostalog dva oslikana tanjura i jednu sliku (DAZd, ZB, *Petrus de Serçana*, B III, F 62, fol. 14); 28. ožujka 1423. zlatar Pavao, kao čuvar imovine svog pokojnog sina Martina, prima od njegove udovice i njenog oca njegovu pokretnu imovinu, između ostalog jednu pozlaćenu sliku i mali oslikani kovčez (DAZd, ZB, *Theodorus de Prandino*, B II, F III/9, fol. 231'); 15. lipnja 1445. založio je svećenik Bartul Valović kod svećenika Jurja Zubine jedan oslikani kovčeg (DAZd, ZB, *Iohannes de Calcina*, B II, F III/III, fol. CXXXV).

¹¹ 3. veljače 1396. ostavlja Jelenica, udovica Jurja Kožinog de Saladinis svojoj sestri Pavi manju sliku koju ima, dok veću ostavlja crkvi sv. Marije u Bićini (DAZd, ZB, *Vannes Bernardi de Firmo*, B II, F I/1, fol. 6); 29. prosinca 1406. Mandica, udovica Stjepana de Rasolis ostavlja Samostanu sv. Frane svoj stari kovčeg oslikan likovima (DAZd, ZB, *Articutius de Rivignano*, B V, F III, fol. 155'); 22. travnja 1419. ostavlja zadarski kanonik Luka crkvi sv. Martina izvan Zadra svoju rezbarenu sliku (DAZd, ZB, *Theodorus de Prandino*, B VI, F I/8, fol. 193'); 30. studenog 1437. Matej pok. Antuna iz Imole oporučno ostavlja nekoj Klari i Jakovu manju sliku s Raspećem te dvije male slike (DAZd, ZB, *Theodorus de Prandino*, B VI, F I/12, fol. 34); 17. srpnja 1488. ostavlja Bernardina Dominis iz Raba crkvi sv. Bernardina u Rabu svoj oslikani kovčeg (DAZd, ZB, *Iohannes Franciscus Grisinus*, B III, F I, fol. 44).

¹² Vidi u E. HILJE, n. dj.

¹³ IBIDEM.

potrebe opremanja crkava) bile su, čini se, tek manji dio djelatnosti zadarskih slikara. Veći dio vremena oni su provodili slikajući skromnije slike Bogorodice i ostalih svetaca, koje su se zatim izlagale u dućanu i prodavale za manje sume novca neposredno, bez bilježničkog ugovora, te su stoga i arhivski podaci o nabavljanju slika za privatne potrebe nesrazmjerno malobrojniji od onih o nabavljanju slika za crkve.

Možemo tek nagađati koliko je takvih skromnijih slika mogao godišnje izraditi pojedini majstor. Naime, kada znamo da je izrada skupih i raskošnih poliptiha trajala dva do tri mjeseca, čini se razložnim pretpostaviti da su manje slike Bogorodice ili pojedinih svetaca mogle biti izrađene za desetak dana ili čak brže.

Tako nam sačuvani podaci o slikama u privatnom posjedu zadarskih građana te oni o narudžbama slika za zadarske crkve upotpunjuju predodžbu slikarske djelatnosti gotičkog doba u Zadru, otkrivajući i njezino bogatstvo i raznolikost, a više od svega njezinu uraslost u svakodnevni život komune.

No, vijesti zabilježene u inventarima zadarskih građana, makar, u skladu s karakterom samih dokumenata, iznimno oskudne, ipak samim izričajima ukazuju i na nekoliko vrsta slikarskih radova.¹⁴ Najčešći termin koji se koristi jest "ancona" i treba ga shvatiti kao opće ime za bilo kakvu sliku. Ponekad prepisivači koriste riječ "anconetta", označavajući tako skromne dimenzije slike. Ponekad se ta razlika u veličini označava izričajima "ancona parua" ili "ancona magna", no u svim slučajevima ne možemo biti sigurni da li je u pitanju poliptih ili jednostavna slika. U nekoliko su slučajeva popisivači osjećali potrebu da sliku pobliže opišu, bilo u odnosu na prikazani lik (prilozi 11, 18, 21, 22, 37, 39, 45, 46, 48), bilo radi neke druge odlike, kao što su pozlata, starost, oprema, ljepota (prilozi 2, 10, 19, 20, 22, 26, 31, 33, 34, 40, 41, 43). Vrlo se često pak koristi termin "anconia cum armarolo" (ili "armarolus ab anconiis", "armaruim ab ancona", "armarium cum ancona"), očito za slučajeve kada je slika popraćena dodatnom opremom, to jest raskošnijim okvirom ili nekom vrstom ormarića u koji se slika zatvarala, a koji je i sam mogao biti oslikan, te je otvoren služio kao kućni oltarić, a zatvoren čuvao sliku od vanjskih utjecaja.¹⁵ Ukoliko je takav kućni retabl bio složenije i bogatije koncipiran, koristio se izraz "glexia" (tj. "ecclesiola") (prilog br. 38).

Velik broj podataka u inventarima odnosi se na razne oslikane predmete: prekrivače za postelje, zavjese, posude, kovčege, dječje krevetiće (kune), koji su, makar ne predstavljaju slike u užem smislu, također slikarska djela, a nema sumnje da je bar dio tih predmeta bio oslikan tako kvalitetno da su doista bili umjetnička djela.

¹⁴ Dakako, s obzirom na to da su popisivači imovine najčešće bili prijatelji ili rođaci pokojnika, terminologija koja se koristila za kratak opis pojedinog predmeta, pa tako i slika, vrlo je neujednačena, no svejedno ostavlja mogućnosti za razlikovanje nekoliko vrsta slikarskih djela.

¹⁵ Može se pretpostaviti da je zatvaranje slike služilo ne samo tome da se zaštiti od mogućih oštećenja, već prvenstveno stoga da se na psihološkoj razini uspostavi razlika između svakodnevnog profanog i posebnog pobožnog odnosa.

Konačno, u dva inventara izrijekom se spominju slike na papiru (prilozi br. 21, 44), možda grafike, a razložno je vjerovati da je barem u nekoj od knjiga, koje se u inventarima također navode,¹⁶ bilo i minijatura.

Svi ti podaci ukazuju na to da je i raznolikost slikarskih radova, pored njihove brojnosti, jedna od bitnih karakteristika likovne kulture gotičkog Zadra.

Dakako, predmeti materijalne kulture svakodnevnog života tog davnog vremena mahom su propali, čak i oni rađeni od trajnijih materijala. Ipak, u sačuvanoj baštini zadarskog gotičkog slikarstva nalazimo nekoliko djela za koja se daje pretpostaviti da su izvorno bila namijenjena potrebama kućne pobožnosti.¹⁷ Tu prvenstveno imam na umu sliku Bogorodice s Djetetom koja se do nedavno nalazila u crkvi sv. Ilije u Ceranju, Bogorodice s Djetetom iz Rave (nekada u privatnom vlasništvu, sada na Stalnoj izložbi crkvene umjetnosti), reljef Bogorodice s Djetetom u Ružičnjaku (nekada u privatnom vlasništvu, sada na Stalnoj izložbi crkvene umjetnosti) pa i nešto reprezentativniju sliku Bogorodice s Djetetom u zbirci samostana sv. Frane (podrijetlom iz privatne zbirke).¹⁸

¹⁶ O knjigama opsežnije nekom drugom prilikom.

¹⁷ Naime, često su kućne slike oporučno ostavljane crkvama (vidi bilj. 11), ali su i slike iz crkava mogle, osobito nakon ukidanja brojnih samostana za vrijeme francuske okupacije početkom prošlog stoljeća, dospjeti u privatni posjed, što otežava utvrđivanje njihove prvotne namjene.

¹⁸ Opširnije o svim tim slikama vidi u E. HILJE, n. dj.

Prilozi (Izvatci iz inventara)

1.
1325. 21. IX - Popis dobara Frane pok. Ivana Rajnerijevo Varichassis
... Item unam anconiam. ...
(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 1, fol. 1')
2.
1332. 6. I - Popis dobara Vučine Martinusio
... (Item) anconiam (de)super aurata. ...
(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 2, fol. 7)
3.
1340. 30. V - Popis dobara Dragašne, udovice mesara Tomste
... Item anconie II. ...
(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 6, f. 1')
4.
1346. 9. IV - Popis dobara trgovkinje Fumice, žene Julijanove
... Item superlectum I cum stelis et aliis picturis de bonbiçe rubeo et blauo antiquum. ...
(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 10, fol. 2')
5.
1346. 8. VIII - Popis dobara Bivalda pok. Grgura de Botono
... Item intimes de dunouis (?) pictis de sirico VI. ...
... Item carpite III picte. ...
(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 11, fol. 5-7)
6.
1347. 19. I - Popis dobara Petra de Čadulinis
... Item armari II cum anconie. ...
(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 8, fol. 4)
7.
1350. 10. III - Popis dobara Mihe pok. Jakova Domaldova de Zadulinis
... Item anchonie II. ...
... Item anchonie II. ...
(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 15, fol. 4-5')
8.
1356. 5. V - Popis dobara Dobrace, služavke svećenika Luke zvanog Slatemoticha
... Item ancona I. ...
... Item ancona I. ...
(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 19, fol. 2)

9.

1370. V - Popis dobara Jelene, udovice Lovre de Carbono

... Item anconias tres quarum vnam est dicti Colani comissarii. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 24, fol. 4)

10.

1370. 12. VI - Popis dobara zadarskog arhidakona Krševana

... Item vna coroneta fracta ab aliqua anconiam. ...

... Item vna anconia cum vno façoletto desuper et cum vno ramo de zira. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 27, fol. 4-4')

11.

1370. 19. VII - Popis dobara Mateja de Botono

... Item vnum supralectum pictum cum Agnus Dei. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 29, fol. 1)

12.

1372. 5. VI - Popis dobara Dobre, udovice Ivana de Varicassis (?)

... Item anchonice cum armariis sex. Item vnus crucifixum. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 33, fol. 3)

13.

1379. 23. II - Popis dobara Nikolote, udovice slikara Kreše Benediktovog

... Item tres ampulas vitreas pictas cum albo de super. ...

... Item anconas tres. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I/39, fol. 3-4)

14.

1379. 30. VIII - Popis dobara Petra Vigilija Bilšinog

... Item vna anconia. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 42, fol. 2)

15.

1381. 12. II - Popis dobara Stane, udovice postolara Radoja

... Item vna pladeta picta. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 43, fol. 2)

16.

1381. 2. XI - Popis dobara Mare, udovice Prodana iz Kukljice

... Item armarol paruus (?) ubi stare (?) anchonie. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 48, fol. 2')

17.

1382. 9. VI - Popis dobara podstrigača sukna Damjana, vanbračnog sina Zanina de Calcina

... Item ancone (II - prekrizeno) parue VIII. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 51, fol. 7)

18.

1383. 20. IV - Popis dobara Mišula Pinkoševića

- ... Item vn suuraletto depinto. ...
- ... Item vn uan (?) a leto con la lisca depinta de color vermiczlo e çalo abani (?) ...
- ... Item vn bancho viniçiam con duem (?) saradure dipinto. ...
- ... Item vn armarol con la figura de Santa Maria Benedicta. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 54, fol. 2-2')

19.

1384. 7. XI - Popis dobara Kreše Lovrinog Civalelija

- ... Item vnum armarium paruuum ab ancona cum tribus anconiis paruis...
- ... Item quatuor anconias paruas ...
- ... Item vnam curtinam zallam et azurinam cum vna lista depicta ...
- ... Item vnam curtinam magnam ualde pulcrum cum vna lista depicta et cum vno supralecto depicto ...
- ...Item vnum armarium ualde pulcrum depictum ab anconia cum vna anconia falde pulcra ...
- ... Item vnum armarium vetus cum duobus anconiis paruis ...
- ... Item vnum armarium cum vna ancona parua ...
- ... Item vnam anconiam. Item vnum supralectum depictum ad stellas ...

(DAZd, *ZB, Raymundus de Modiis*, B un, F III/2)

20.

1385. 14. II - Popis dobara Nikolote

- ... Item due anconie veteres. ...
- ... Item due armaroli ab anconiis. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 59, fol. 3-3')

21.

1385. 3. IV - Popis dobara Fumije, žene Peccuzija (?) de Maligna (?)

- ... Item vnus armarolus ab anconiis.
- Item carte due depicte (?) cum Sanctis. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 62, fol. 2')

22.

1385. 13. VII - Popis dobara trgovca Mihovila pok. Petra

- ... Item ancona vna ab orando in qua sunt tres imagines videlicet Beate Virginis gloriose et Domini Nostri Iesu Christi in matris brachiis existentis et Domini Nostri Iesu Christi crucem facientis manu dextra, que ancona habet campum aureum.

...

- Item ancona vna deaurata cum imagine Virginis gloriose et eius filii gloriosi stantis et cum Passione et Ressurrectione Domini Nostri Iesu Christi et cum aliis figuris.

...
Item vna cortina ... cum vna lista ... in qua lista sunt picta septem Virtutes,
sub qua lista sunt arme dicti quondam Michouili.

...
Item armarolum vnum ligneum cum vna ancona parua cum imaginibus
Virginis gloriose et Sancti Georgii.

...
(Arhiv Samostana Sv. Marije u Zadru, fol. 21, 21', 22, 40')

23.

1385. 20. VII - Popis dobara Bernarda

... Item vnum armare ab anconiis.

Item ancone due. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 63, fol. 2')

24.

1386. 15. IX - Popis dobara svećenika Ivana pok. Boge, priora hospitala sv. Martina ispred
Zadra

... Item armarolum vnum ab ancona. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 66, fol. 3')

25.

1388. 11. IX - Popis dobara Marice, udovice Grgura Jurjeva Druskovića

... Item I anchonia. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 71, fol. 1')

26.

1390. V - Popis dobara Ljube, udovice Galijeve

... Item armarolum vnum cum vna ancona antiqua. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 77, fol. 1)

27.

1390. 29. X - Popis dobara Nikole pok. Mateja

... Item vna anconia cum armarolo ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 81, fol. 3)

28.

1390. 29. X - Popis dobara Stjepana pok. Jurja.

... Item due anconie. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 82, fol. 2')

29.

1390. 16. XI - U Zadru. Popis dobara Drage, udovice Ivana Druscinića

... Item vna anconia cum armario ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, nr. 83, fol. 1')

30.

1392. 10. VI - Popis dobara zlatara Pribislava

... Item vnus armarolus cum tribus anconiis. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 91, fol. 2)

31.

1392. 3. VIII - U Zadru. Popis dobara kirurga Franje pok. Davida iz Riminija, stanovnika Zadra (kopija)

.....

Item cophanus vnus depictus ad conseruando drapos.

.....

Item cophanus vnus depictus ad conseruando drapos.

.....

Item anconia vna greca cum armario de tabulis.

.....

(DAZd, *Curia Maior Civiliū Iadrensis*, Kut. 1, Sv. II, F 2, fol. 34-35)

32.

1400. (?) 10. X - Popis dobara Vlatka Dragoribića

... Item vna anconia. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 95, fol. 1')

33.

1403. 27. IX - Popis dobara Ljube, udovice Radovana

... Item unius armarius cum I anconeta uetera. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 97, fol. 1')

34.

1405. 12. X - Popis dobara Mateja Grgurova de Zadulinis

... Item una ancona cum pertinentiis a camera ...

... Item una ancona cum suis pertinentiis a camera ...

... Item vnus coffanus pictus ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 98, fol. 3-3')

35.

1417. 16. X - Popis dobara Jelene, udovice Dišaka

... Item vna ancona. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 100, fol. 2')

36.

1421. 13. I - U Zadru. Popis dobara Kreše Zadulina

.....

Item vnus armarollus cum duabus anchoniis.

.....

(DAZd, *Curia Maior Civiliū Iadrensis*, Kut. 1, Sv. II, F 3, fol. 4)

37.

1447. 8. XII - Popis dobara Petra Venturini

... Item duas ymagine alius nostre Gloriose semper Virginis Matris Marie
quarum una est magna et altera parua. ...

... Unam anconettam cum ymagine Gloriose semper Virginis Matris Marie et
aliorum Sanctorum. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 103, fol. 1'-2')

38.

1450. 17. IV - Popis dobara brijača Franula Drugosića

... Item due anconete piçole.

Item vna ancona de glexia. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 104, fol. 1')

39.

1450. 14. XI - Popis dobara Jelene, udovice mornara Raduka

... Item vna ancona Nostre Domine cum suo armario. ...

... Item vna ancona ad grisescam (?). ...

... Item vnus armarius ab ancona.

Item vna ancona magna cum imagine Nostre Domine et Domini Nostri Iesu
Christi posita super ballatorio. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 105, fol. 5'-9')

40.

1460. 3. I - Popis dobara Marije pok. Ravija, udovice brijača Filipa iz Kopra

... Vna ancinia lauorada doro (!) cum vna girlanda in cano di perle ...

(DAZd, ZB, *Iohannes de Calcina*, B V, F VIII/B1, fol. XIII')

41.

1463. 26. I - Popis dobara Frane, priora hospitala sv. Marka

... primo una ancona constantinopolitana quasi noua cum elso armarol et
(jedna riječ nečitka) crucifixo de legno inturade ...

(DAZd, ZB, *Simon Damiani*, B IV, F V/15, fol. 46)

42.

1468. 12. VII - Popis dobara mornara Marka Vele

... Item vna chassa depenta ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 112, fol. 3')

43.

1484. 9. X - U Zadru. Popis dobara Lucije pok. Andrije "de Peris" (?)

.....

Item 1 (ancco - prekríženo) ancona de Constantinopoli quasi noua cum so
armaro.

.....

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, nr. 115, fol. 4)

44.

1488. 22. X - Popis dobara svećenika Andrije Stojmanića, parohijana u Mahurcima

... Vn crucifixo in carta bombasina. ...

... Vna anchona in carta bombasina. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I. br. 118, fol. 4')

45.

1493. 9. XI - Popis dobara Ivana de Pollo iz Firenze

Vna ancona de nostro signor Iesu Christo, ...

... 2 schatulle depente, ...

... 2 cunne de puti, vna granda depenta, l'altra piculla. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B I, F I, br. 120, fol. 1-4)

46.

1494. 16. X - Popis dobara Lucije Ljubavac

... Item anchone due (jedna riječ nečitka) de la Madona ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B II, F I, br. 121, fol. 3')

47.

1495. 23. IV - Popis dobara Petra Poleciri (?)

... Per vna cuna dipenta - - - libre 2, soldi -. ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B II, F I. br. 122, fol. 2)

48.

1498. 29. V - Popis dobara Antuna pok. Uga de Bartolomeis

... Vna cassa de albeo depenta

... Vna cassa de albeo depenta mezana ...

... Vna anchonia con la Madona e vna pictura (?) de Gesso. ...

... Schatole 2 depente cum 4 dezeni de stiongo (?) ...

(DAZd, *Magnifica Communità di Zara*, B II, F I. br. 123, fol. 1-4)

*Emil Hilje: PAINTINGS IN THE PRESERVED INVENTORIES OF ZADAR CITIZENS
FROM THE XIVth AND XVth CENTURIES*

Summary

Amongst the preserved archival material relating to painting in Zadar from the Gothic period a particular group is composed of lists of goods of deceased citizens which, among other properties, often makes reference to different paintings. It is to be regretted that only an insignificant part of the inventories which, according to the laws of the city statute, had to be drawn up, has been preserved. Nevertheless, on the basis of the representativeness of the preserved examples and the number of paintings which are listed it can be surmised that during the 14th and 15th centuries there were five to six thousand various paintings privately owned by the citizens of Zadar. The number itself clearly confirms the cultural level of Medieval Zadar and the development of painting within the city. Unfortunately, all of these works have in the meanwhile disappeared so that the written sources are the only witnesses of their existence.